
kisdobos
1986. SZEPTEMBER
ISKOLA

Ismét szeptembert írunk

Új tanév, új úttörőév kezdődik. Köszöntjük a Kisdobos valamennyi régi és új olvasóját, lapunk barátait.
Mi is újult erővel látunk munkához. Ha fellapozod az újságunkat, meglátod, az idén is szeretettel és gonddal válogatjuk az olvasnivalót, a kisdobosmunkában hasznosítható ötleteket és a szórakoztatásodra szánt ismereteket, olvasmányokat, képeket, rajzokat. Reméljük, mindent megtalálsz, amit tavaly megkedveltél. Meglepetések is várnak rád!
Egyszer volt, hogy is volt? címmel új sorozatot indítunk a népünk múltja, hagyományai iránt érdeklődő kisdobosoknak.
Nagyító alatt. . . minden hónapban egy-egy kis állatot mutat be Schmidt Egon.
Amint látod, a **„kivágós"** is két lapból áll. Az egyik a régi, kedvenc kivágós, a másikon úgynevezett minikönyvet találsz. Ezekből gyűjtheted össze a **Kisdobos Kiskönyvtár**-t.
Az itt látható festményről pedig eláruljuk, hogy ez is egy új sorozat, a **Kisdobos Képtár** első darabja.
A kép címe: **Pákozdi csata.** Domonkos Imre festménye a szabadságharcos honvédsereg küzdelmét örökíti meg, amelyet 1848. szeptember 29-én a Pákozd és Sukoró közötti síkon vívott. A győzelem emlékére e napon köszöntjük a katonákat, határőröket, rendőröket, munkásőröket. Szeptember 29. a fegyveres erők napja. Az iskolákban, az úttörőcsapatokban ez egyben a csapatzászló ünnepe. Szeptember 29-re minden kisdobos- és úttörőközösségben megtervezik, mit tesznek az új úttörőévben a csapatzászló becsületéért.

KISDOBOS KÉPTÁR Domonkos Imre: Pákozdi csata

Karasz Lajos felvétele

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6—10 éveseknek. XXXV. évf., 7. sz. Főszerkesztő: **Jani Gabriella**. Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó Vállalat. Felelős kiadó: **dr. Petrus György**. Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 116-660. Készült a Kossuth Nyomdában. 86. 05. 07. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502, telefon: 660-162. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest V., József nádor tér 1. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 60,—Ft. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A címlapon **Sajdik Ferenc** grafikája.

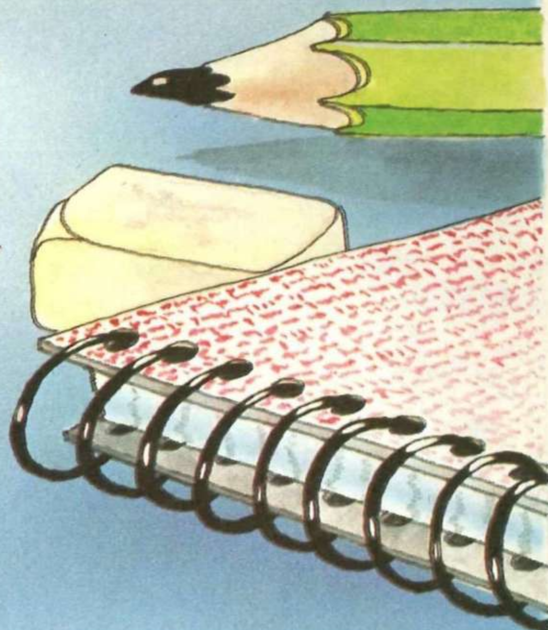
A szerkesztőbizottság tagjai: T. Aszódi Éva, Hankovszky Valéria, dr. Havas Péter, Jani Gabriella, Kass János, Nagy Katalin (elnök), Orgoványi Anikó, Trencsényi László.

Kiss Ilona rajzai

Simon István

Szeptember

Gyertek elő, irka, táska,
vár rátok a friss erő!
Indulót zeng megnyitásra
trombita és dobverő.

Kovács Lajos

Bélával vagy Béla nélkül?

Béla hetek óta mindent elkövet, hogy a barátom lehessen. Én azonban csak hümmögök, szabódom. Pedig a Béla mindig ráér, nem úgy, mint Géza, aki mégis a a barátom, mert elég egy perc is, hogy elmondhassuk egymásnak a kutyabajainkat. És Karcsi se marad ki a triónkból soha, pedig otthon elég gyakran eltiltják tőlünk. Ugyanis Karcsi az én barátom, én pedig ragaszkodom Gézához: így aztán elválaszthatatlanok vagyunk hárman. Viszont nem nagyon tudjuk eldönteni, hogy négyen is lehetünk-e ilyen elválaszthatatlanok. Ezért a Karcsi már tizedszer mondja el, hogy olyan lassú ez a Béla, a Géza pedig úgy látja már napok óta, hogy kicsit sokat okoskodik ez a Béla. Szerintem pedig mulatságosan dagadt. De ha nem akarjuk, hogy a barátunk legyen, miért mondogatjuk már hetek óta egymásnak, hogy nem is olyan lassú, és egyáltalában nem okoskodik mindig, arról pedig egyáltalán nem tehet, hogy ilyen jó húsban van...? Mert úgy különben egészen jól el lehet viselni a Bélát...

Orgoványi Anikó

Mondd, leszel a barátom?

Mondd, leszel a barátom?
Együtt járunk majd mindenhová.
A sorban is te leszel a párom,
tízpercben is veled játszom.
Egymáshoz is elmegyünk.
„Szia anyu! Ez itt a barátom!"
— mondom majd.
Megmutatom a mecsi készletem,
legózhatunk is,
vagy lemegyünk focizni,
ahogy akarod.
Másnap hozzátok megyünk.
A leckét közösen csináljuk,
megmagyarázzuk, amit a másik
nem ért.
Nem árulkodunk
egymásra soha,
de kiállunk egymásért,
ha kell.
Ha a barátom leszel.

48-as toborzózászlók

Fotó: Karasz Lajos

Balogh Béni: A görög nemzetőrlány

Élt a negyvennyolcas időkben Miskolc városában egy görög kereskedő, aki nemcsak óriási gazdagságáról, hanem szépséges leányáról is híres volt.

Az apa, Miliász kalmár nagy megdöbbenéssel fogadta a 48-as forradalmak hírét. Egész életében császárpárti volt, s most a változásoktól féltette vagyonát. A pesti események után elhatározta, mindenét pénzzé teszi és elhagyja Magyarországot. A kalmárné nagy meglepetéssel hallotta ura szavait. Azt hitte, ez csupán pillanatnyi ijedelem, amiből sosem lesz valóság. Különösen most nem, hogy leányuknak, a szépséges Myllának vőlegényjelöltje van, Hernády Márton, vármegyei jurátus személyében.

Az apa azonban makacs ember volt, s hű maradt elhatározásához. Szeptember közepén már az egész család Pesten tartózkodott; várta azt a dunai hajót, amelyiken majd — értékeikkel együtt — Konstantinápolyba, a híres tengeri kikötővárosba távoznak.

Mylla elkeseredése és kétségbeesése határtalan volt.

Közben az ország egén viharfellegek gyülekeztek. A Batthyány-kormány lemondott, s a hatalmat a Honvédelmi Bizottmány vette át. Jellasich, az egykori horvát bán — engedve a császári cselszövésnek — horvát és osztrák csapatokkal déli irányból betört hazánkba. Kossuthnak, a Honvédelmi Bizottmány elnökének hívó szavára mindenütt nemzetőrségek szerveződtek. Mylla kedvese, Hernády Márton is közéjük állott, s nemsokára borsodi társaival együtt elindult a Dunántúlra, ahol már Jellasich csapatai garázdálkodtak.

A magyar csapatok és Jellasich seregének nagy összecsapása 1848. szeptember 29-én a pákozdi mezőn folyt le... Ágyúdörgések, harsogó trombiták, dobok vad pergése közepette indult meg a roham. Szűrösgubás nemzetőrök kiegyenesített kaszákkal vetették bele magukat a küzdelembe, a huszárok kivont karddal hajráztak az ellenséges túlerő ellen.

Győzött a magyar! A diadalban oroszlánrészük volt a tolnai nemzetőröknek meg a szuronnyal rohamozó borsodiaknak. A kegyetlen ütközet sok áldozatot követelt. A sebesültek között volt Hernády Márton is. Jobb combjába kardot döftek... A csata után egy pákozdi kis parasztházba vitték.

Másnap délután napfényes, ragyogó időben egy izgatott, lányos képű nemzetőrtiszt vágtatott be a parasztház udvarába, s lihegve kérdezte az őrtől:

— Mondd, fiam, ez a borsodiak ispotálya?

— Igenis, hadnagy uram — válaszolta tisztelegve az őr és utat engedett neki.

A tiszt izgatottan nyitott be a szobába, és suttogva szólott az ágy mellett üldögélő szanitécnek:

— Hernády hadnagy úr fekszik itt?

— Igen — felelte a szanitéc, majd felállt és tisztelgett. — Ez a súlyosak szobája, de a hadnagy

úr már könnyebben van. Most alszik.

— Jó. Köszönöm... Most egy kicsit hagyj magunkra, földim nekem ez a sebesült tiszt úr.

Az ápoló halk léptekkel távozott.

A lányosképű hadnagynak, aki Szalma Mihály névre hallgatott, torkában vert a szíve. Óvatos mozdulattal a beteg fölé hajolt, s annak lázas arcára finom csókot lehelt. A beteg előbb elmosolyodott álmában, de aztán hirtelen felnyitotta a szemét. Nézte, nézte a váratlan jövevényt, majd mint aki csudálatos álmot lát, nagy boldogsággal suttogni kezdte:

— Jól látok, Myllácska? Hogy kerülsz te ide?... Te... te katona vagy?

— Az bizony — felelte büszkén a tiszt, az álruhás leány. — A tolnaiak sorában küzdöttem. A csata után hallottam, hogy borsodiak is vannak itt.

— De hát hogyan kerültél a tolnaiak közé?

— Megszöktem a hajóról, mellyel atyámék utaztak külföldre. Nem hagyhattam el bajba jutott magyar hazámat... Mert ha görög is a származásom, de ez a szülőföldem! És itt vagy te is!

— Ó, Istenem, hát igaz — sóhajtotta boldogan a beteg. — Most már semmi akadálya nincs, hogy a feleségem legyél.

A szanitéc váratlanul benyitott.

Mylla és Márton összenéztek.

— Holnap is eljövök, hadnagy uram — szólott férfiasan az álruhás lány.

— Köszönöm — felelte a sebesült, majd erősen megszorította a feléje nyújtott, formás, kis kezet.

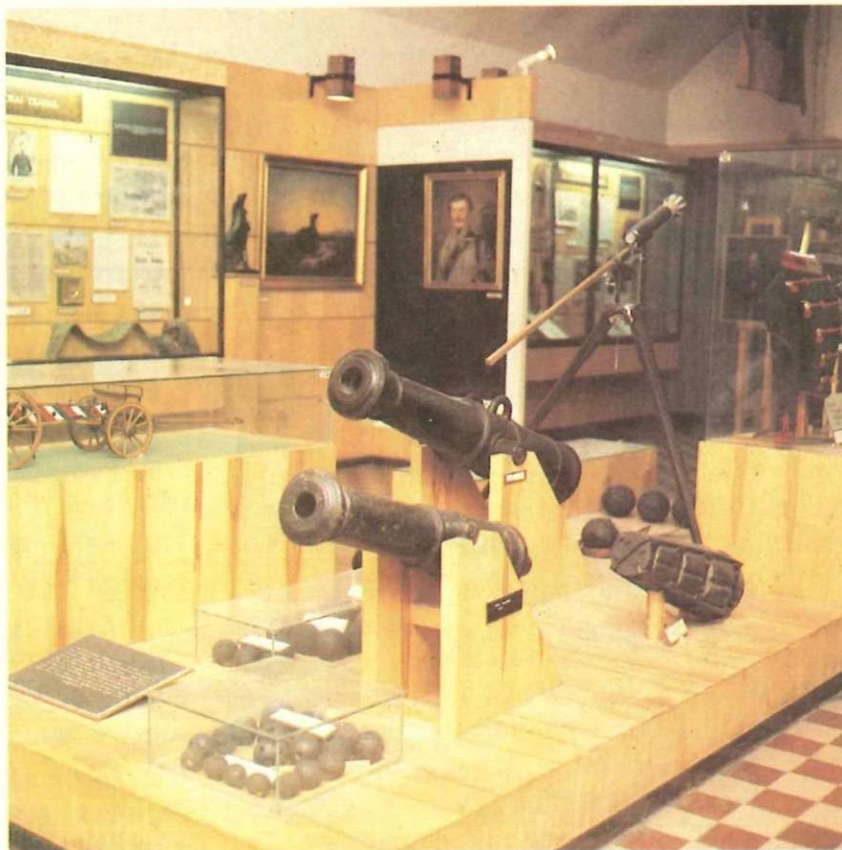
E monda hosszabb változata az **Éleskővár kincse** című könyvben olvasható (Móra, 1971).

Fegyveres erők napja

Fotó: Tóth András

Történelmi zászlók István királytól napjainkig

1848—49-es emlékek a Hadtörténeti Múzeumban

Budavár visszavétele

Benczúr Gyula festménye (Magyar Nemzeti Galéria)

Fotó: Hasznos Zoltán

Török vendégek Kismartonban

Kismartoni népmonda nyomán írta **Lengyel Dénes**

Régen kivonultak már a törökök Kismartonból, régen elhagyták Magyarországot is, amikor egyszer két fényesen öltözött úr jött a faluba.

Mind a kettő török volt.

Mindjárt az első házba beköszöntek:

— Adjon isten!

— Fogadj isten! Mi jóban járnak? — kérdezte tőlük a ház gazdája.

Azt mondja erre az egyik török úr:

— Hallja-e, ennek nagy sorja van. Nem beszélnek itt a faluban egy asszonyról, akit a törökök elraboltak innen, és megszökött tőlük?

— Sok olyasmit mondanak errefelé.

— No de az úgy volt, hogy annak az asszonynak két gyermekét szekéren vitte a török, őt magát meg a szekér után kötötte. Az asszony észrevétlenül elvágta a kötelet, becsúszott az árokba és megszökött.

— Ugyan hogy volt szíve otthagyni az édes gyermekeit? — kérdezte a gazda felesége.

— Annak úgy, hogy két kisebb árvát hagyott odahaza a faluban, azokhoz szökött vissza. Nem hallották-e hírét? Mert jól megfizetnénk, ha valaki hírt mondana felőle.

De hiába erősködtek, senki a faluban nem hallott arról az asszonyról.

Bizonyosan elpusztult, se neki, se a családjának híre nem maradt.

Elszomorodik erre a két török úr.

Azt mondja az egyik:

— Pedig mi csak azért utaztunk idáig messziről, Konstantinápolyból.

— Aztán miért volt ez az utazás, ha meg nem sértem? — kérdezte a kismartoni gazda.

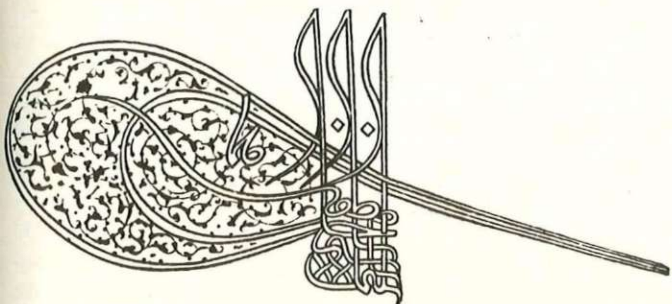
— Azért, gazduram, mert az az asszony a mi édesanyánk volt. Amióta a történetét tudjuk, mindig őt keressük, de most már látjuk, hogy soha rá nem találunk.

A török urak, akik hiába keresték az édesanyjukat, nagy szomorúsággal vettek búcsút a kismartoniaktól, és visszatértek Konstantinápolyba.

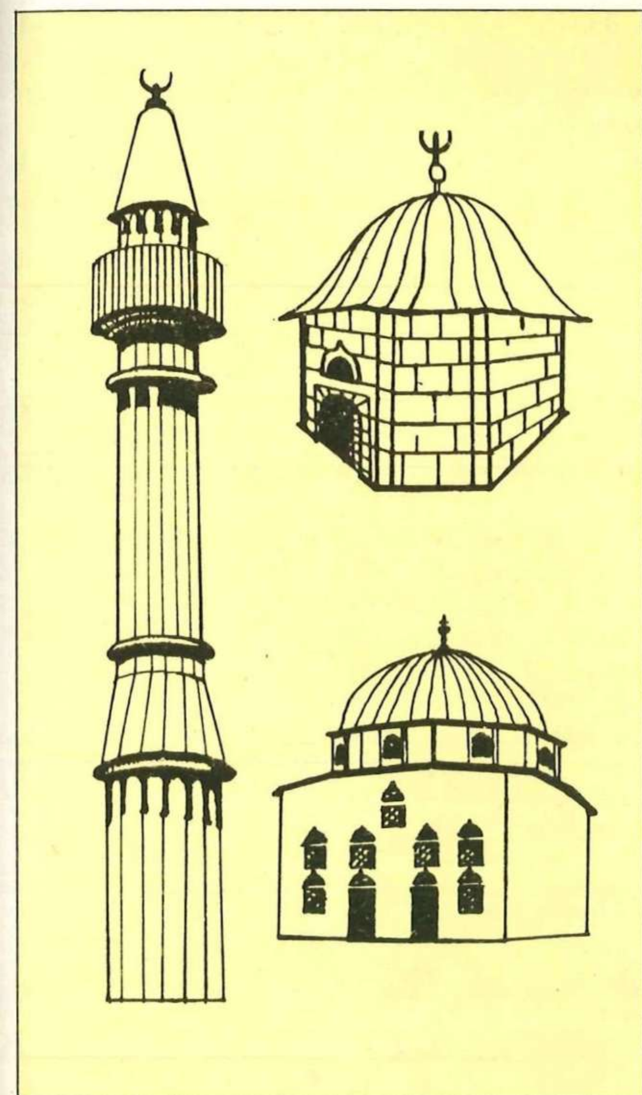
Török fejtörő 2. forduló

A Budapesti Történeti Múzeum játékának első fordulóját a júniusi Kisdobosban találjátok meg. Íme a folytatás! Az újabb öt kérdésre a válaszokat szeptember 31-ig küldjétek el szerkesztőségünkbe. Levélcímünk: Budapest, 1502 Pf. 100.

6. Mi az, amit a képen láttok?

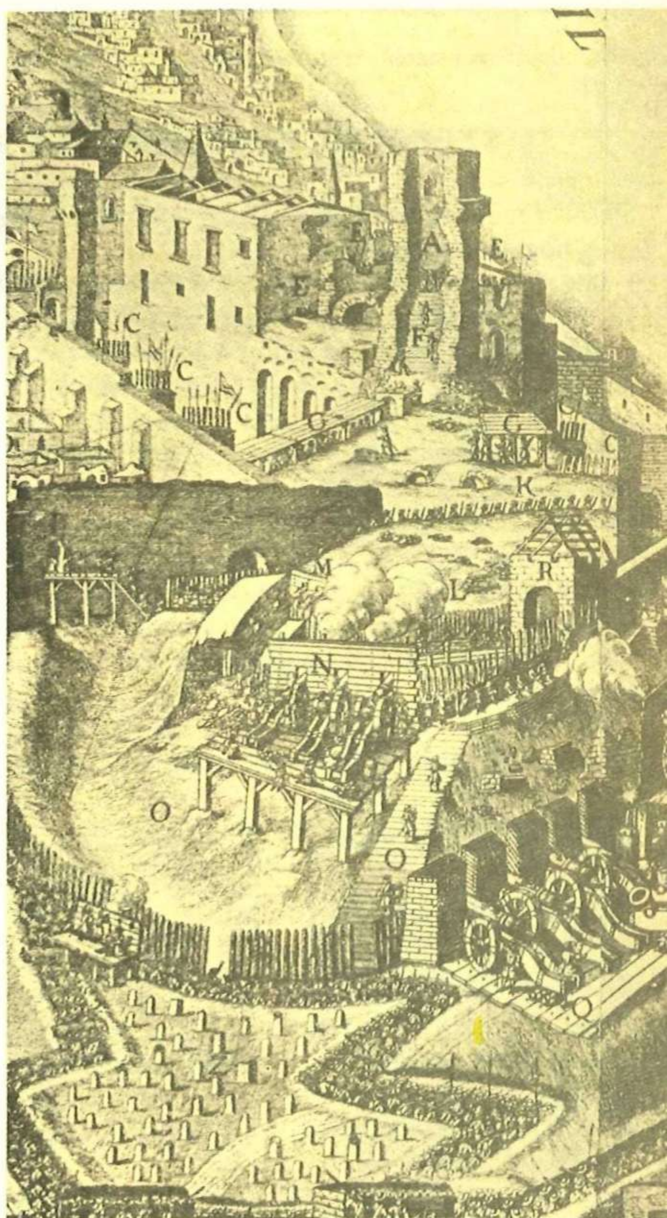

7. Jellegzetes török építményeket ábrázolnak a rajzok. Nevezzétek meg őket és válaszoljatok arra is, hol találunk ilyeneket hazánk területén!

8. Soroljátok fel legalább 2 olyan irodalmi alkotás szerzőjét és címét, amelynek témája történelmünknek ez a korszaka!

9. A 145 éves török uralom után lekerült a félholdas zászló Buda ormairól.
Mikor volt Buda visszavívása (év, hónap, nap), és ki tűzte ki elsőként a várfalra a győzelmi lobogót?

10. Rajzoljatok török ruhákat!

Bemutatjuk

Csukás István írót

1936-ban született Kisújszálláson. Budapesten folytatott egyetemi tanulmányokat, majd azokat 1957-ben megszakította. Azóta irodalmi munkáiból él. Első versei 1954-ben jelentek meg. Elmondani adj erőt című első verseskötete 1962-ben látott napvilágot.

Ki ne ismerné — ha máshonnét nem, a tévéből — Süsüt, az egyfejű sárkányt? Ki ne tudna elmondani egyet Mirr-Murr kalandjaiból? Akad-e, aki nem látta filmen vagy nem olvasta a Vakáció a halott utcában című regényt; nem is szólva Pom-Pom meséiről vagy a Sebaj Tóbiás történetekről?

Csukás István hősei, figurái — „akik" csaknem húsz kötetben szerepelnek, vagy filmről, hanglemezről, tévéképernyőről váltak ismerősökké — nem csupán Magyarországon, hanem a világ más tájain, országaiban is ismertté tették az író nevét. Munkásságát 1977-ben József Attila-díjjal, 1984-ben Andersondiplomával jutalmazták. 1986-ban pedig az írót Gyermekekért-díjjal tüntették ki.

Miért szeretek gyerekeknek írni?

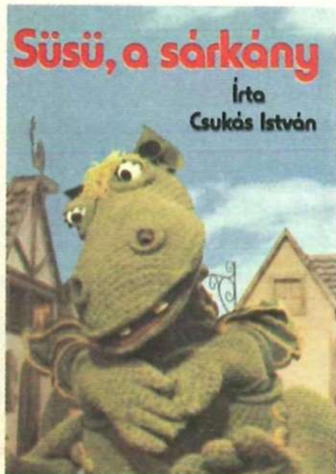
Sokszor megkérdezik tőlem, hogy miért írok gyerekeknek, meg hogy nehezebb-e gyerekeknek írni, meg hogy érdemes-e írni?

Legszívesebben arra a kérdésre szoktam válaszolni, hogy szeretek-e gyerekeknek írni? A választ könnyű kitalálni: nagyon szeretek a gyerekeknek írni!

Mégpedig azért, mert mikor a gyerekeknek írok, egy kicsit megcsalom az időt s magam is gyerek leszek — s ez pedig nagyon jó érzés, mintha elölről kezdeném az életet, mintha lehetne, ha másképp nem, hát képzeletben!

Mert ilyenkor én is a gyerekek fejével gondolkozom, egy kicsit belebújok a hőseim bőrébe, úgy viselkedem, olyan szavakat használok, mint amilyeneket ők szoktak, szemükkel látok, szájukkal mosolygok. Írás közben gyerek-hőseim lelkével érzek, latolgatom, hogy mi fájhat és mi okozhat örömet, mikor féljek és mikor legyek bátor. Mert ugyan egyazon világban mozgunk, természetesen, gyerekek és felnőttek, de a világ nem ugyanazzal az arcával fordul felénk. A gyerekeknek nyájasabb, vidámabb arcát mutatja — és milyen fura, mintha ez a kisebb világ mégis tágasabb lenne! Izgalmasabb, felfedeznivalóbb, ígéretekkel és titkokkal teljes és csillogó és hívogató, hogy gyere, hódíts meg, ismerj meg!

Az élet nagy igazsága, hogy mindenki lehet gyerek, hogy mindenki volt gyerek, hogy mindenki fölfedezheti és meghódíthatja a világot! Ezért szeretek gyerekeknek írni!

Egyszer volt...

Kedves Kisdobosok!

Sok-sok mérföldet megtettetek velem az elmúlt esztendőkben. Közösen fürkésztük a minket körülvevő világ titkait. Most újabb, sok örömet ígérő játékra hívlak benneteket.

Az Úttörőszövetség új közösségi játékot hirdetett meg „Egyszer volt, hol nem volt" címmel. Így kezdődik minden mese, de mi azért nem az Óperenciás-tengeren túl és nem is az Üveghegyen innen fogunk titkokat fürkészni. Azért járunk be hegyet-völgyet, hogy megismerjük hazánk népi hagyományokban gazdag tájait, felfedezzük saját lakóhelyünk ma is élő népművészetét. A játék címe ezért kissé megváltozik: Egyszer volt, hogy is volt.

Nagyot gondoltam! Mint hajdan a vándorló mesterlegények, én is útra kelek, hogy tájról tájra járva ismerkedjem népünk hagyományaival, népművészetével. Faluról falura járva ellesem majd az idős népművészek mesterségének titkait. Remélem, vándorutam végén meg is kapom jól megérdemelt mesterlevelemet.

Most már csak az a kérdés, merre menjek. Gyerekek! Segítsetek!

Írjátok meg, hogy lakóhelyeteken milyen népszokások élnek! Vannak-e szüreti mulatságok, pásztorünnepek, lucázás, betlehemezés, regölés, hejgetés, farsangi maszkázás, balázsolás, Gergely-járás, húsvéti zöldágjárás, kiszehajtás, villőzés, pünkösdölés, Szent Iván-napi tűzugrás, hagyományos vásár?

Különösen akkor örülnék, ha olyan népszokásról adnátok hírt, amelyben ti is részt vettetek. Nagyszerű lenne, ha lerajzolnátok, milyen népviseletben jártak vagy járnak falutokban. Aztán arra is kíváncsi vagyok, űznek-e valamilyen népi kismesterséget felétek? Van-e arrafelé mézeskalács-sütés, szövés, hímzés, fazekasság, kékfestés, fafaragás, készítenek-e lószőrékszert stb? Ismertek-e híres népművészeket — mesemondót, énekest, hímzőt, szövőt, bábkészítőt, faragót, táncost?

Vándorutam során szívesen felkeresem az érdekes történetek, mondák színhelyét is.

Mondjátok! Miről mesélnek lakóhelyeteken a régi lakóházak, a pincék, a padlások? Van-e a közeletekben vízi- vagy szélmalom, nevezetes torony, harangláb? Jártatok-e a szűkebb hazátok népművészetét bemutató tájházban, láttatok-e népművészeti gyűjteményt?

De más is érdekel.

Van-e a környéketeken nevezetes folyó, patak, tó, hegy, erdő, kút, fa, amelyről valamilyen történet szól, vagy valami egyébről híres? (Például emlékezetes csata zajlott ott, vagy egy híres ember járt arra.)

Leveletek megírásához kérjetek segítséget a felnőttektől! Valószínű, hogy a legtöbbet most a nagyszüleitek tudnak segíteni, de kérdezzétek meg szüleiteket, rokonaitokat és népművész ismerősötöket is.

Aki a legérdekesebb dolgokról tudósít, azt meglátogatom és a Kisdobosban is beszámolok a látottakról, a nevezetességekről. Várom leveleiteket!

Szeretettel üdvözöl minden fürkészt:

Fürkész Balázs

Görög Júlia rajza

Egyszer volt

„Hova szívem, lelkem
Mindig, mindenhonnan vissza-visszavágyott,
Újra láttam végre születésem földét,
A szép Kiskunságot!
Bejártam a rónát,
Melyet átölel a Tisza-Duna karja,
S ölében, mint kedves mosolygó gyermekét
Az anya, úgy tartja."

Petőfi Sándor Kiskunság
című verséből

Fotó: Kunkovács László

Tanya Dömsöd határában (Felső-Kiskunság)

Kedves Dorka!

Mint ígértem, megírom vándorutam érdekes eseményeit. Emlékszel? Hányszor énekeltük jókedvünkben a nyáron:

„Jászkunsági gyerek vagyok,
Jászkunságban születtem..."

Első utam a Jászkunságba vezetett. Micsoda meglepetések értek! Én mindig azt gondoltam, hogy Jászkunság egy város. Tévedtem. A Jászkunság nagy tájegység az Alföldön. Több város, sok falu és még több tanya van benne. Három kisebb tájegységből: a Jászságból, Kiskunságból és a Nagykunságból áll.

Budapesttől keletre, a Mátra alján terül el a Jászság. A legnagyobb városa Jászberény, ahol a híres Lehel hűtőszekrényeket gyártják. Ezen a tájon szinte minden falu nevében szerepel a „jász" szó: Jászfényszaru, Jászapáti, Jászszentandrás.

A Duna—Tisza közén nagy, homokbuckás hátság húzódik: a Kiskunság, Petőfi szülőföldje. Legnagyobb városa Kiskunfélegyháza. Itt született Móra Ferenc. A másik nevezetes városa: Kiskunhalas. A halasi csipke világhírű.

A Nagykunság tágas sík vidéke a Tiszán túl kezdődik.

Karcag, Túrkeve, Mezőtúr, Kunszentmárton szebbnél szebb nagykun települések. Legjobb, ha előveszed Magyarország térképét és mindjárt meg is keresed ezeket a helységeket.

A Jászság a jászokról, a Kis- és Nagykunság a kunokról kapta a nevét, akiket a 13—14. században hívtak az Alföldre a magyar királyok, hogy védjék Magyarországot a mongolok, a tatárok és a törökök támadásaival szemben. Amikor betelepedtek az országba, még nomád életmódot folytattak, pásztorkodtak, jurtákban laktak, mint hajdan a honfoglaló magyarok. Néhány évszázad alatt beolvadtak a magyarságba, jó magyarok lettek. Az 1514-es parasztháborúban Dózsa mellett harcoltak. Napjainkra a jász és kun nyelvet elfelejtették, de azért büszkék régi hagyományaikra.

A jászberényi Jász Múzeumban őriznek egy faragott elefántcsont kürtöt. Ez a több mint 1000 éves kürt volt a jászok főkapitányának a jelvénye. Lél vagy Lehel kürtjének nevezik. Ehhez a kürthöz kapcsolódik egy szép monda.

Szeretettel üdvözöl: Balázs

Fotó: Tóth János

Lehel kürtje (Jász Múzeum, Jászberény)

Lehel kürtje

A Képes Krónika nyomán írta Lengyel Dénes

I. Konrád császár uralkodása alatt történt, hogy a magyarok Németországot erősen feldúlták.

De amikor Augsburg városához érkeztek, ott erős ellenállásra találtak, mert Ulrik püspök és a sváb urak csapatai vitézül szembeszálltak velük. Pedig a magyarok ezt a várost mindenképpen el akarták foglalni.

A város lakói pedig követeket küldtek a császárhoz, és megüzenték neki, hogy erősen szorongatják őket a magyarok.

Konrád császár nem is váratott magára: nagy sereggel indult a város felmentésére.

A magyarok pedig vigyázatlanok voltak, ezért a német és olasz hadsereg váratlanul rohanta meg őket. Még menekülni se bírtak, mert a támadó seregek a Lech folyónak szorították őket, az pedig az esőzések következtében erősen megáradt.

A folyó partján az ellenség a magyarokat megszorította, egy részüket kegyetlenül meggyilkolta, másokat pedig fogságba vetett.

Fogságba ejtették ezen a helyen Lehel és Bulcsú kapitányt is.

Mindjárt a császár elébe vezették őket.

A császár megkérdezte a vezérektől, ugyan miért olyan kegyetlenek a keresztényekkel szemben.

Erre így feleltek:

— Mi vagyunk a magasságos istennek boszszúállása, ő küldött rátok ostorul.

A császár pedig így szólt:

— Válasszatok magatoknak olyan halált, amilyent akartok.

Lehel így felelt neki:

— Hozzák ide a kürtömet, előbb megfúvom, aztán válaszolok.

Odahozták a kürtjét, ő pedig közelebb lépett a császárhoz, mintha a kürt fúvására készülne, és a császárt a kürttel olyan erősen homlokon vágta, hogy attól az egy csapástól a császár meghalt.

Lehel azt mondta:

— Előttem jársz, és szolgám leszel a másvilágon!

Ugyanis a szittyáknak az a hite, hogy akiket életük folyamán megölnek, azok a másik világban nekik szolgálni tartoznak.

Barátunk a szép szó

Deme László: Akkor szép az emberi szó, ha nemcsak a fület gyönyörködteti, hanem melengetni is tudja a lelket.

Kondor Endre: Vár a természet. Két keréken, vízen, havon. (ILV, 1981)

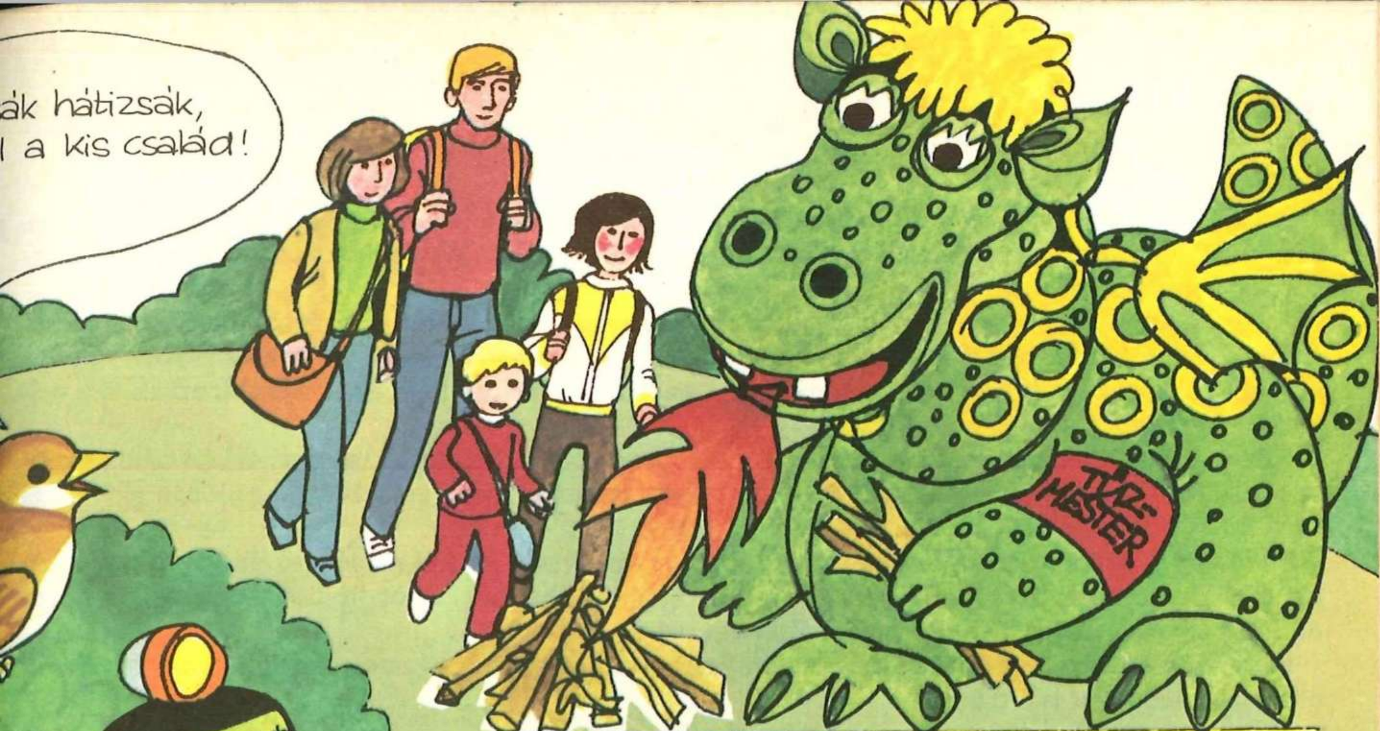
Nyakasné Turi Klára: „Félre bánat, félre bú . . ." (ILV, 1982)

Ki a körből

A játékosok zárt kört alkotnak és terpeszállásban előre hajolnak. Villámgyorsan egymásnak gurítják a labdát, de úgy, hogy valamelyik játékos lába között sikerüljön a labdát a körből kiütniök, vele együtt a játékost is. A labdát csak gurítani szabad, megfogni nem. A kör összébb szűkül s folytatódik a játék. Az utolsó két pajtás a győztes.

Összeállította Gaál Ödönné, rajzolta Görög Júlia

A tűzrakás ábécéje

Tüzet csak arra kijelölt helyen rakjatok, tilalom idején még ott sem. Ahol nincs kijelölt hely, keressetek lehetőleg víz közelében, tisztáson. Árkot húzzatok köréje. Kővel rakjátok körül, nehogy a tűz tovaterjedjen. Kis kupacokba száraz gallyakat gyűjtsetek a tűz táplálására. A vastagabb ágakat gúlába állítsátok a tűzfészek közepébe. Tegyetek alá száraz lombot. A tűz ne lobogjon magasra. Szalonnasütéshez hegyezzetek lapos végű nyársakat. Amíg a tűz lángol, kormoz! Ha a fahasábok izzanak, lehet sütni a szalonnát. A tüzet vízzel, földdel, homokkal olthatjátok el. Parázs se maradjon!

Szeptember a Fürkész őrsben

Csuda jó volt az évnyitó. Eddig mindig csak beszéd, vers és az énekkar köszöntötte a tanév kezdetét. Most a táborozó úttörők és a vándortáborozók is meséltek. Ajándékot is hoztak az úttörőcsapatnak meg a szertárnak.

Az első hét beszerzéssel telt el: megvettük a könyveket, a füzeteket, otthonról elhoztuk a nélkülözhető virágokat az osztályba. Szünetekben arról beszélgettünk, kik legyenek az őrsben. Tavaly elég sokat veszekedtünk és nem lettünk igazán barátok. Új őrsök kellenek! — határoztuk el a második hét közepén.

Kilencen vagyunk. Az őrsvezetőnk Kovács Marika. Szülei azt üzenték, szeretnék, ha náluk lenne az első „őrsi", névnapozással egybekötve. Így is lett. Szombaton reggel a buszmegállóban gyülekeztünk. Marikáék telkére mentünk.

Mindenki készült valamivel az összejövetelre. Éva megvette az őrsi naplót (ez én vagyok), Somogyi Laci kincsesládát barkácsolt. Janka a zászlót tette rendbe. Bori az otthoni malacperselyét hozta el őrsi pénztárnak. Marika névnapjára Zoli vett virágot.

Előbb köszöntöttük az ünnepeltet, azután játszottunk. Annyira belemelegedtünk, hogy majdnem elfelejtettük, miért is jöttünk.

— Látom, megalakultatok... — mondta Marika édesanyja.

Észbe kaptunk. Letelepedtünk a nagy diófa alá és megbeszéltük, mi mindent szeretnénk elérni ebben az évben. Az őszi hónapokra részletes őrsi naptárt készítettünk — egyelőre még csak egy darab papírra. Marika anyukája vállalta, ha elindulunk a Hétmérföldes... játékban, segít az első mérföld megtételében. Velünk jön a felfedező utakra, a környezetvédelmi őrjáratra és a játszótéri nagytakarításra.

A beszélgetés végén megnyitottuk a naplót.

Végül szedtünk színes leveleket és koszorút kötöttünk belőle. Marika édesanyját így avattuk fel Ősz-fürkésznek.

Balogh Éva őrsi krónikás

Mi ez?

Lazán feltekert pamutgombolyag? Netán lakás egy ismeretlen bolygón? Ugyan! Nagyon is földi építményt fényképezett le Mahr Károly. Talán ki is találtátok. Aki még nem, annak szívesen eláruljuk, hogy a képen l ó d a r á z s f é s z e k látható. A lakók, a fészek építői ragadozó rovarok. Szúrásuk fájdalmas és veszélyes. Aki kíváncsi rájuk, azért figyelje meg őket bátran, csak legyen óvatos. Fel ne keltse valahogy a lódarázsfészek lakóinak haragját.

Ha könyvekből szeretnétek megtudni hasonló érdekességeket, keressétek a könyvtárban Szécsi Katalin: Parányi bölcsőlakók vagy Toman—Felix—Hisek: A természet képekben című könyvét. Sok mindenben eligazít dr. Móczár László: Kis állathatározó című kötete is.

Ősz-fürkészek dala

Gyárfás Endre verse — **Nádas Gábor zenéje**

Allegretto

Dm Gm A7 Dm | *Refr.* Dm /F
Zsák, zsák,

Gm/E A7 Dm E7 A7 Dm Gm
há - ti - zsák, ki - rán - dul a kis csa - lád. Vár min - ket az ő - szi er - dő,

A7 Dm C7 F C7
vi - gyünk e - le - mó - zsi - át! Ős - fe - nyők, zsen - ge fák, friss le - ve - gő,

F E7 Am E7 A7 /G /F /E
nap - vi - lág... dél - u - tán - ra ü - res már a zsák, a zsák, a há - ti - zsák.

Dm /F Gm/E A7 Dm E7 A7 Dm
Zsák, zsák, há - ti - zsák, ki - rán - dul a kis csa - lád. Vár mi - ránk az

Gm A7 Dm C7 *Verse* F
ő - szi er - dő, vi - gyünk e - le - mó - zsi - át! Ba - ran - go - lok he - gyen - völ - gyön,

C7 F C7 F C7 F F
mó - kus u - tán les - ke - lő - döm, fü - lel - nek rám für - ge nyúl - a - pók...

E7 Am E7 Am E7
Míg a lom - bok föld - re száll - nak, med - vé - nek és mor - mo - tá - nak dú - do - lom az

A7 /G /F /E Dm F Gm/E A7 Dm
al - ta - tót... Zsák, zsák, há - ti - zsák, ki - rán - dul a

E7 A7 Dm Gm A7 Dm Dm
kis csa - lád. Vár mi - ránk az ő - szi er - dő, vi - gyünk e - le - mó - zsi - át.

A kék bolygó

Álmomban egyszer az űrből láttam a Földet. Sejtelmesnek tűnt, mintha kék-fehér fátyolba burkolózott volna. Nem volt saját fénye, hanem egy hatalmas csillag sugaraiban fürdött. Amint közeledtem feléje, kiderült, hogy a fehér szín felhők örvénylő serege, a kék pedig az alattuk megnyíló óceánok színe. A bolygó felszíne egyre közelebbről látszott, hegyek-völgyek, folyók kusza körvonalai rajzolódtak ki rajta.

Felébredtem. Azon morfondíroztam, mi lenne, ha egyszer a világűr távoli pontjáról látogatók érkeznének a Naprendszerbe. Nyilván nekik is feltűnne ez a furcsa kék bolygó, s eltűnődnének azon, minek köszönheti a csillagvilágban szokatlan külsejét. Lehet, hogy el is neveznék Víz-bolygónak, hiszen az óceánok foglalják el a felszín túlnyomó részét. Az is kiderülne, hogy a felhők lényegében szintén vízcseppekből állnak. A tavak, folyók és jégmezők anyaga is víz: olyan anyag, amely igen ritka a csillagvilágban.

A kőzetek viszont számos bolygó anyagát alkotják. Különösen a vulkáni kőzetek találhatók sokfelé a Föld szomszédságában is.

A Víz-bolygó azért különleges bolygótársai között, mert éppen kedvező távolságban van a rendszer központi csillagától, a Naptól. Ha közelebb lenne hozzá, minden víz elpárologna róla, s kopár lenne, mint mondjuk a Merkur. Ha távolabb keringene tőle, jéggé dermedne minden, mint a Marson.

A Kék bolygó tehát a legkellemesebb égitest a Nap körül, nincs se túl meleg, se túl hideg. S pontosan ezért lehet annyi élőlény a felszínén. Az élő szervezet elképzelhetetlen víz nélkül és tartósan nem viseli el sem a nagy hideget, sem a nagy forróságot.

De vajon mi van a felszín alatt, a Kék bolygó belsejében?

Annyit tudunk, hogy igen nagy a meleg. Ha valaki mély bányába száll alá, tapasztalhatja, milyen izzasztó a hőség. A vulkánok kürtőin át ezer foknál is melegebb izzó láva lövell a magasba. Ez is a Föld mélyéből érkezik. A láva egyúttal azt is elárulja, milyen anyag van mélyen lent a bolygó belsejében. Izzó anyag, s óriási nyomás. Alatta a legerősebb acélszerkezet is összeroppanna. Ezért nem juthat el az ember a Föld középpontjába, amely több mint hatezer kilométerrel van a talpunk alatt. E mélységhez képest az óceánok legfeljebb 10-11 kilométer mélységű árkai is eltörpülnek.

A vízburok tehát csupán vékony hártya a Föld körül, mégis ez a vékony burok jelenti a Kék bolygó lényegét, biztosítja különleges helyét, szerepét a csillagok világában.

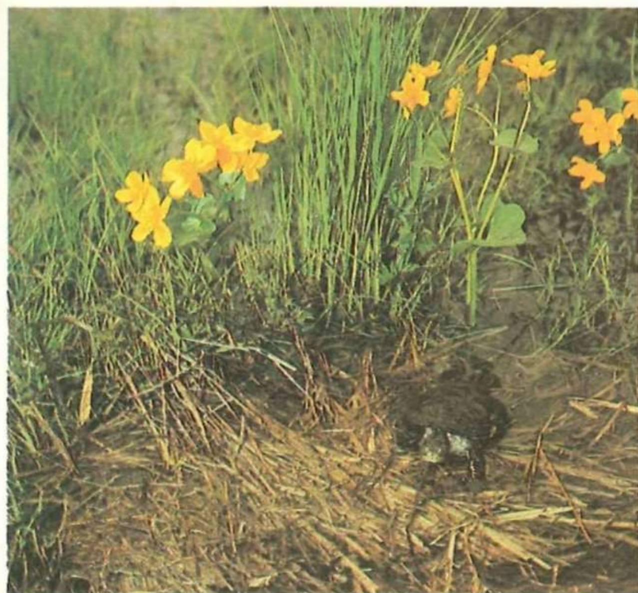
Dr. Juhász Árpád

Nagyító alatt
a mocsári teknős

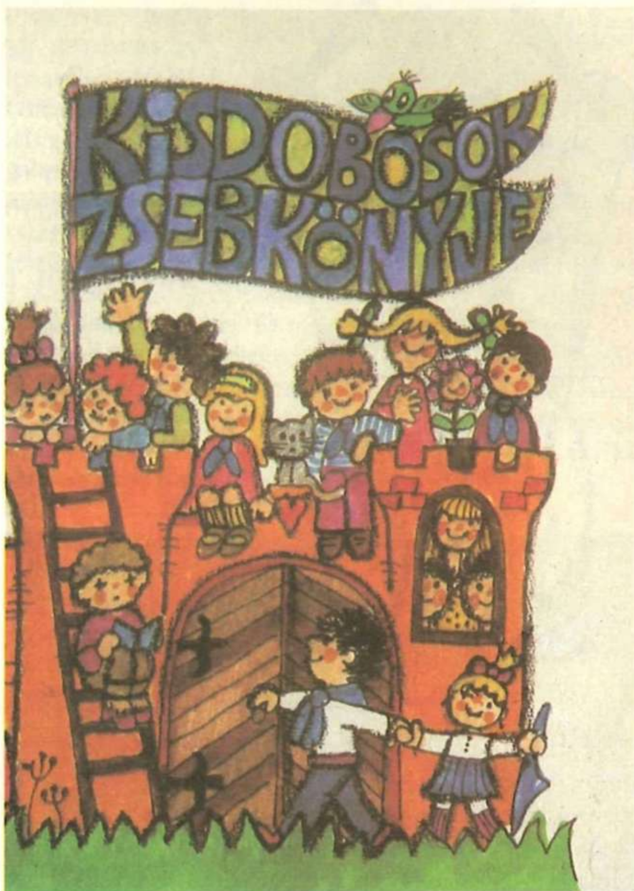
Mintha csak tegnap lett volna! Ragyogott az áprilisi nap, sárga gólyahír virított a kék vízfoltok között, amikor a kis mocsári teknős előbújt téli pihenőhelyéről. Átaludta az egész telet és most, egy kicsit még mindig álmosan, hunyorogva nézett a nagyvilágba. Aztán teltek, nagyon gyorsan teltek a szép tavaszi és nyári napok, a kis teknős megnőtt, megerősödött, és szeptember végén lassan újra a telelésre kell gondolnia.

A mocsári teknős az egyetlen hazai teknősfaj. Elsősorban a síkvidéki tavak, lassú folyású vizek lakója. Főleg éjszaka jár zsákmány után, férgeket, csigákat, békaporontyokat keresgél, ezért napközben ritkán, legfeljebb a tóparton sütkérezve láthatjuk. Néha egy vízből kiálló öreg tuskóra több teknős is felkapaszkodik, de mindig úgy napfürdőznek, hogy ha valami gyanúsat vesznek észre, nyomban a vízbe menekülhessenek. Júniusban a nőstény teknős sekély gödröt kapar a talajban és lerakja 4-11 fehér tojását. A kis mélyedést gondosan betakarja, haspáncéljával még el is simítgatja, azután sorsukra bízza a tojásokat. A nap melegének hatására a kis teknősök augusztusban vagy szeptemberben bújnak elő. Csak akkorák, mint egy tízforintos! Nyomban a vízhez sietnek és igyekeznek minél többet enni, hogy jó erőben legyenek, mire október elején ők is pihenni térnek. Szép álmokat kis teknősök! Viszontlátásra tavasszal!

Schmidt Egon

A szerző felvétele

Kisdobosok zsebkönyve

Ha neked még nincs, számíts rá, hogy rövidesen hozzád is eljut a Kisdobosok zsebkönyve — amennyiben kisdobos vagy és van zsebed. Ez utóbbi feltételt ne vedd komolyan, hiszen a zsebkönyvben az a legjobb, hogy nem csupán zsebben, de bármilyen más, kis helyen is elfér. Akkor ugyanis mindig kéznél lehet.

Mire való? Sok érdekes és reméljük hasznos tájékoztatást ad. Ha nem vagy túl bőbeszédű, személyes naplód is lehet. Nem éppen titkos napló, de olyan könyvecske, amelyből — pontos és őszinte feljegyzések esetén — önmagadról is kideríthetsz egyet-mást az úttörőév végére: mennyit erősödtél, nőttél; sikerült-e mindig megvalósítanod, amit elhatároztál, elképzeltél; milyen eseményekben, próbatételekben vettél részt; minek örültél igazán, mi teljesült a közös és egyéni vállalások közül a családodban, az őrsödben, a rajban...

Tudod, mit? Amint tiéd a zsebkönyv, lapozd át! Aztán, amikor időd engedi, böngészd végig türelmesen. Meglátod majd, mi minden belefér egy ilyen könyvecskébe.

Fürkész-hír

Budapesten, a Postás Művelődési Központban szeptember 13-án, szombaton növényfürkésző napot rendeznek. A délelőtt 10 órakor kezdődő programon lesz terménybemutató, növényekkel kapcsolatos szaktanácsadás Bálint gazda közreműködésével, virágrendezés Roskó Gábor irányításával, virágénekek és mesék Kóka Rozália és a Mente együttes tolmácsolásában. Fürkészkedő budapesti kisdobosok! Ez lesz tanévnyitó találkozásunk. Gyertek el!

Cím: Postás Művelődési Központ, Budapest VI. kerület, Benczúr u. 27.

Vakáció-akció

A XIII. Kerületi Úttörőház ez év nyarán bekapcsolódott a Budapesti Úttörőelnökség által meghirdetett Vakáció-akcióba. A nyár folyamán minden hétfőn 14—18h-ig a kerület különböző pontjain színvonalas műsorokat hallgathattak, kézműves foglalkozásokkal tölthették a gyerekek a szünidőt. Július 7. és augusztus 25. között sok gyereknek segítettek a szabadidő hasznos és kellemes eltöltésében. Augusztus 18-án például a Hazafias Népfront Mosoly utcai épületében számítógépes játékok, videoprogram várta a gyerekeket. A mögötte lévő játszótéren pedig fellépett Molnár Zoltán bűvész és egy középiskolai zenekar. Az érdeklődők citerabemutatót hallgathattak, Birinyi József hangszerjátszó programjában vehettek részt. A manuális foglalkozásokon készíthettek terménybábot, sárkányt, papírbohócot, vagy agyagozhattak a gyerekek.

Jubileumi programokról

Aszódról a „Szemfüles" raj tudósított a kisdobosok programjairól: az „Ügyes kezek" foglalkozásokon lehetett nemezt, kulcstartót készíteni, papírt hajtogatni, szőni. A sportnapon volt focizás, számháborúzás, kötélhúzás. A kultúrnapon a színjátszó csoport tartott előadást, majd táncház következett. Részt vehettek a gyerekek úttörőtörténeti vetélkedőn is. A sikeres programokat kisdobos- és úttörőavatás zárta.

Bábolnáról a Petőfi Sándor raj tudósított. Szerkesztőségünk bemutatta újságunkat. A művelődési házban Varga Miklóst hallhatták az érdeklődők, majd a bohócműsort, és a közönség is beöltözhetett bohócnak. A programok itt is a kisdobos- és úttörőavatással értek véget.

Buda visszavívása

Van Porteleken egy iskola, s abban egy Törökverő nevű raj. Tagjai azért választották ezt a nevet, mert 3. osztályos korukban a magyar órákon és szabad idejükben is sokat olvastak a törökökről meg az ellenük harcoló magyar hősökről. Részletesen le is írták a budai vár visszafoglalásának történetét. Úttörőavatás után is szeretnék megtartani rajuk nevét. Tervezik, hogy felkeresik azokat a várakat, ahol török—magyar harcok folytak.

Cserebere

— Gyűjtöm a csokipapírt, a bélyeget, a szalvétát és a képeslapot. Romániában, Bihar megyében, Vásárhely községben lakom: Fábián Tibor Judetul: Bihar, Lacalitatea: Oserhei Strada: Unisor Nr: 24/A. România 3715

— Papírszalvétát, borcímkét és régi pénzt gyűjtök. Legrégibb pénzem 1887-ből való. Legjobban szalvétát szeretnék kapni: Nell Andrea, Madaras, Báthory u. 28. 6456

Az áprilisi rejtvények helyes megfejtése:

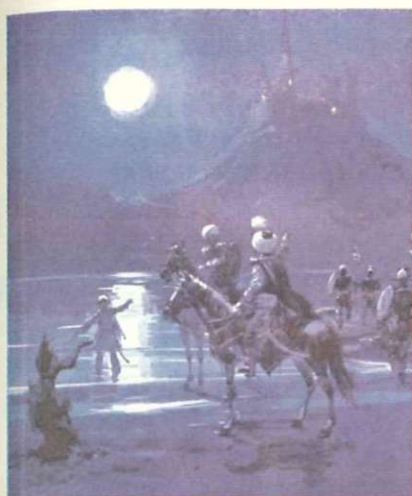
Keresztrejtvény: A költészet napja. **Képrejtvény:** Fürkészinduló. **Út a világűrbe:** Gagarin. **Számolgass:** 30 háromszög található. **Lóugrás:** Éljen felszabadulásunk ünnepe!

Az áprilisi fejtörők helyes megfejtéséért 50,— Ft-os könyvutalványt nyertek:

Balogh Orsolya, Fazekas Tamás, Kiss Attila, Rácz Emőke, Szedlár Rita, Tóth László, Budapest; **Barbarics Zsuzsa,** Szigetvár; **Bende Gabriella,** Domaszék; **Baracsi Tünde,** Nyírbátor; **Darázs Renáta,** Sopron; **Felházi László,** Vámosújfalu; **Fodor Valéria,** Inárcs; **Frühvinth Balázs,** Szombathely; **Fehérvári Flóra,** Debrecen; **Gódor Csilla,** Vácszentlászló; **Hegedüs Krisztián,** Kecskemét; **Hosnyánszki Tamás,** Zomba; **Horváth Márta,** Felsőnyék; **Hajla Tímea,** Győr; **Kardos Barnabás,** Keszthely; **Kiss Andrea,** Gyál; **Keserű Kornél,** Szentes; **Kiss Beáta,** Nyírbátor; **Kerényi László,** Boba; **Kurucsai Zsolt,** Kömpöc; **Lénárt Tünde,** Pétfürdő; **Miklósi Csaba,** Cserszegtomaj; **Miholcsek Balázs,** Liszó; **Mézes László,** Polgár; **Molnár Tibor,** Hajdúböszörmény; **Máté László,** Sopron; **Németh Péter,** Keszthely; **Németh Ildikó,** Bonyhád; **Nyári Győző,** Sárbogárd; **Paulik Annamária,** Herencsény; **Pompor Zoltán,** Dunakeszi; **Rittervald Gábor,** Siófok; **Kossuth Lajos Általános Iskola Rejtvényfejtői,** Bátonyterenye; **Rajnai Tamás,** Békéscsaba; **Rumann Anita,** Magyarbóly; **Sebestyén Tünde,** Pécs; **Selmeczi Géza,** Sikátor; **Szkolnikovics Melinda,** Verőcemaros; **Szabó Veronika,** Kiskőrös; **Szabó Tünde,** Méhtelek; **Tarnai Gábor,** Százhalombatta; **Tank Gábor és Tank Emil,** Barcs; **Vekkeli Ivett,** Barcs; **Vrancsik Judit és András** Vajdácska; **Zámbó Zoltán,** Sárbogárd.

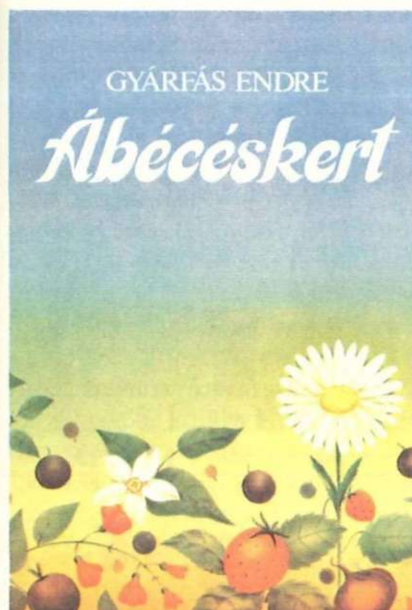

Barátunk a könyv

A könyv írójának neve nem ismeretlen a Kisdobos olvasói előtt. Évek óta jelennek meg a lapban rege- és mondafeldolgozásai. A szeptemberi számban is találtok egyet. A rajzokat Bánfalvy Ákos készítette. (Móra Könyvkiadó, 1986)

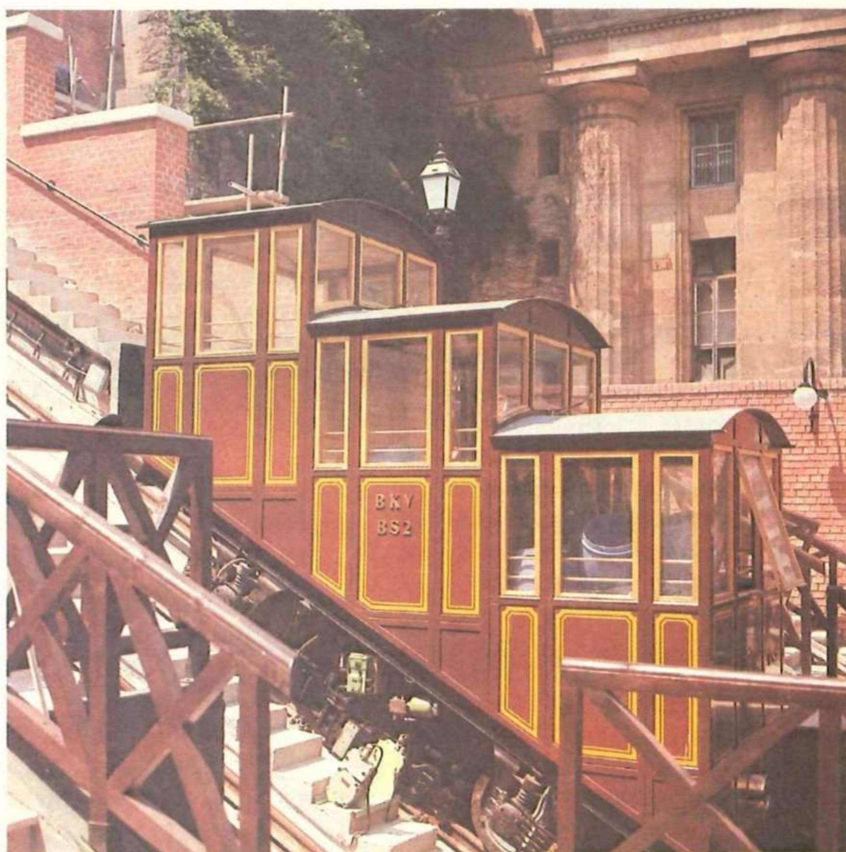
Gyönyörű, kezdő olvasóknak is szeretettel ajánlható verseskötet az Ábécéskert. Gyárfás Endre verseihez Neuberger Gizella készített illusztrációkat. (Kossuth Könyvkiadó, 1986)

A budavári sikló

Nyár óta új közlekedési eszközzel utazhattok Budapest egyik legszebb pontjára, fel a Várba. Újra működik az egykori Budai Hegypálya, amit átadásától napjainkig egyszerűen siklóként emleget a főváros apraja-nagyja.

A millennium alkalmából — a honfoglalás 1000. évfordulóján — 1896-ban épült meg Magyarország első földalatti vasútja. A metró elkészülése óta kisföldalattinak becézett jármű Európa második elektromos gyorsvasútja. Az első villamos üzemű földalatti 1890-ben Londonban épült. A világ első földalattija is Londonban nyílt meg 1863-ban. Ez még gőz vontatású volt.

A sikló is második volt az európai közlekedés történetében. Az első drótkötéllel vontatott, lejtős sínpályán haladó járművet Lyon francia kikötővárosban adták át. A Várba vezető sikló 1870. március 2-án közlekedett először. Nagyon gyorsan, nem egészen két év alatt készült el. Ettől kezdve — egy kisebb balesetet kivéve — 1944 végéig biztonságos járműnek bizonyult.

Fotó: Karasz Lajos

A régi sikló külseje majdnem ugyanolyan volt, mint modern utódjáé. A hegy alján — ahogy a szakemberek mondják: a völgyállomáson — voltak a mozgató gőzgépek. Az akkori 30 lóerős — tehát elég kicsiny — gépet Theodor Schultz bécsi gyára, a kazánokat pedig az Első Magyar Gépgyár Részvénytársaság szállította. A sikló két kocsiját — a mai megoldáshoz hasonlóan — drótkötéllel vontatták. Ha akkoriban a drótkötél véletlenül elszakadt, a kocsikat úgy „fogták meg", hogy fékező ékek vágódtak bele a pálya mentén beépített tölgyfagerendákba.

A mai siklót villanymotor mozgatja, szintén drótkötéllel. Az 54 KW teljesítményű villanymotor a hegytetőn lévő állomás pincéjében dolgozik. A kocsikban a 101 méter hosszú pályán 43 másodperc alatt 50,5 méter magasra utazhatunk, miközben feltárul előttünk Pest látképe.

A főváros tehát — sok-sok vita után — visszakapta régi, de megújult nevezetességét. Országunk egy kedves színfolttal és egy hasznos közlekedési eszközzel ismét gazdagabb lett. Próbáljátok ki, ha arra jártok!

Kis János

Postafiók 100

Kedves Barátaim!

Elmúlt a nyár, vele együtt a jubileumi ünnepségek, mégsem hagy nyugodni egy emlék. El kell nektek mesélnem.

Május vége volt. Szép napsütéses délelőtt, amikor a postás egy hatalmas dobozzal állított be szerkesztőségünkbe. A csomagot Fürkész Balázsnak és nekem küldték Révleányvárról. Izgatottan bontottuk ki, és óriási meglepetés ért bennünket. A dobozban ugyanis 40 szál rózsa illatozott. Mellette egy levél: „Kedves Dorka és Balázs! Nagyon szépen köszönjük a gyermeknapi köszöntőt. Szeretetünk jeléül küldjük ezeket a rózsákat, amelyek mozgalmunk születésnapjára nyílnak. Sok szeretettel: a Móra Ferenc raj" (alatta 17 kisdobos aláírása). (3210 Petőfi Sándor Úttörőcsapat, Révleányvár 3976)

Ezúton köszönjük kedvességeteket, figyelmességeteket. Valóra váltottátok álmunkat, hiszen kinyíltak a virágok a születésnap köszöntésére.

Bár az ünnepek mindig jó lehetőséget nyújtanak a játékra, szórakozásra, mégis úgy van igazán értelmük, ha mögöttük, a dolgos hétköznapokon tartalmas munka folyik. Ezért máris megragadjuk az alkalmat, hogy új formában folytassuk eddigi levelező kapcsolatunkat. Aki kedvet érez ahhoz, hogy bekapcsolódjon játékunkba, szívesen látjuk.

Várjuk azok jelentkezését, akik a „Barátunk az újság" közösségi játékban részt vesznek, vállaják, hogy Kisdobos-barát őrsöt alakítanak. Ők lennének szerkesztőségünk tudósítói egész évben. Így veletek együtt írnánk, szerkesztenénk az újságot, hiszen mi itt Budapesten nem tudhatjuk, mi foglalkoztat benneteket szerte az országban, miről szeretnétek olvasni, minek örültök, miért szomorkodtok... Rajta hát! Alakítsátok meg a Kisdobos-barát őrsöt, válasszátok meg vezetőjét és jelentkezzetek címünkön. Munkátokhoz a segítséget és a feladatokat szeptember közepétől kapjátok meg levélben. (A borítékra írjátok rá: Kisdobos-barát.) Várjuk leveleiteket!

Mi máris egy jó ötlettel szolgálunk a szeptemberi alakuló rajösszejövetelhez. Ha tetszik az ötlet, kérjétek meg tanítóitokat, rendezzetek ti is almazsúrt: „Aznap sokan érkeztek jó illatú almával reggel az iskolába. Nótafáink, Bürchner Anna és Utassy Annamária dalt is írtak. Megtanultuk és együtt énekeltük. Verset mondtunk az almáról. Erzsi néni mesélt, Bogi néni találós kérdéseket tett fel. Vendégeink voltak a szomszéd iskola úttörői. Legérdekesebb az almahámozási verseny volt. A fiúk takarékosabban hámozták le a héját. Ezután jóízűen elfogyasztottuk az almákat. A vendégeket is megkínáltuk. Vidám játékkal fejeztük be a foglalkozást. (Pasqualini Éva, Gárdonyi Szabolcs, Földessy Katalin krónikások a Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium 4/b. osztályos tanulói.) Ilyen hangulatban biztosan jobban megy majd az őrsök szervezése, a tisztségviselők megválasztása.

Régóta dédelgetek egy levelet. Tótszentmártonból érkezett. Ha elolvassátok, bizonyára ti is úgy érzitek majd, mintha megelevenedett volna Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje című meséje. „Egy szép nyári napon kint játszottunk a testvéremmel. Közben megjött apu. Behívott bennünket. Elővette a táskáját, és abból egy aranyos őzgida bújt elő. A kis állat lába vérzett. Én és a testvérem gyógyítottuk meg. Elneveztük Katinak a szép pöttyös állatot. Nőtt-növekedett és mindig szebb lett. Levetette pöttyös szőrzetét, és dús sötétbarna fényes bundát öltött. Ha kimegyünk vele játszani, öröm csillog abban az okos, fekete szemében. Játék végén pusziért nyújtja nedves kis orrát. Nagyon megszerettük és szeretnénk, ha sokáig velünk maradna." (Kramarics Zsolt, Tótszentmárton, József Attila u. 35. 8865)

Írjátok meg nekünk, ha ti is gondoztok kis állatokat, és azt is, mit tennétek, ha hasonló helyzetbe kerülnétek. Várjuk leveleiteket.

Szeretettel üdvözöl benneteket a szerkesztőség nevében

Dobos Dorka

A kiskondás

Volt egyszer egy szegény asszony, volt annak egy fia. Ez a fiú malacokat őrzött a határban. Egyszer meghallotta, hogy a király lánya ahhoz megy feleségül, aki el tud előle bújni.

— No — mondta a kiskondás —, egy kis ügyességgel megcsinálhatom a szerencsémet! Felszedelőzködött, az anyjával süttetett egy tarisznya pogácsát, felvette a cifra szűrit s elindult. Ment árkon-bokron, hegyen-völgyön keresztül. A pogácsa elfogyott rég, a kiskondás éhes volt rettenetesen, a hasa úgy morgott, mint egy láncos kutya. Ahogy mendegélt a pusztaságon, meglátott egy sánta rókát.

— Na, te sánta róka! Akármi legyek, ha meg nem eszlek!

— Ne egyél meg, kiskondás, a fiaim éhesek, nekik viszek ennivalót. Mi lenne velük nélkülem? — könyörgött a róka. — Jótett helyébe jót várj! Még meghálálom neked!

A kiskondás megszánta a sánta rókát, tovább ment. Már a szeme is majd kidüllett az éhségtől, csetlett-botlott a szántáson, amikor megpillantott egy nagy tavat. A víz széliben vergődött egy kis hal. A kiskondás nagy mohón felkapta, hogy megegye, de a kis hal megszólalt:

— Ne egyél meg, kiskondás! Megszolgálom én még a te jóságodat!

A kiskondás visszaengedte a halat a vízbe, és ment tovább. Ahogy mendegélt, meglátott egy kutat, a kút vályúján két fehér galambot. Azt mondta nekik:

— Na, két fehér galamb, én most titeket megeszlek, mert már majd meghalok éhen!

Rimánkodni kezdett a két galamb:

— Ne egyél meg, kiskondás! Inkább húzz nekünk egy veder vizet, szomjasak vagyunk! Jótett helyébe jót várj!

A kiskondás megsajnálta a galambokat is, nagyot ivott a jó hideg vízből s ment tovább. Odaérkezett a király kastélyához, a király éppen a kapuban állt. A kiskondás illendően köszöntötte, a király fogadta. Kérdezi a király:

— Hát te mi járatban vagy itt kiskondás, ahol még a madár se jár?!

Mondja a kiskondás, hogy ezt meg ezt hallotta, eljött, hogy ő is szerencsét próbáljon.

— Jól van, fiam, jól van! Nézd azt a kilencvenkilenc karót, mindegyikben egy-egy királyfi feje van. A tied lesz a századik, ha nem tudsz elbújni lányom elől!

Hej, elment a kiskondás kedve mindentől, de ha már itt volt, nem fordulhatott vissza. Búslakodott egész éjjel. Mit csináljon, hogy ne találja meg a királylány? Reggel, ahogy ránézett az ablakra, hát ott ágaskodott a sánta róka. A róka elvitte hét sing mélyre a föld alá. A királylány kisétált a kertbe, leszakasztotta a legszebb rózsát, megperdült a sarkán, s így kiáltott:

— Gyere elő, kiskondás! Ott vagy a föld alatt hét singre!

Előbújt a kiskondás, ette a méreg, félt is, de mit csináljon? Másnap reggel, ahogy felébredt, kiment a tópartra a kis halhoz. A kis hal levitte a tó legmélyebb szegeletjibe. A királylány kiment a kertjébe, leszakasztotta a legszebb rózsát, megperdült a sarkán s így szólt:

— Gyere elő, kiskondás a tó szegletjéből!

Nekikeseredett a kiskondás, egész éjjel hánykolódott, gondolta:

— Enyém a századik karó!

De reggel, ahogy megvirradt, az ablakra szállt a két fehér galamb, így szólt az egyik:

— Gyere sebesen, változz egy szép rózsává, én is azzá változom.

Úgy is lett. Két egyforma rózsává változtak. Felkelt a királylány, kereste a legszebb rózsát, de nem tudott választani, mert két egyforma szép volt. Mind a kettőt leszakasztotta s a mellére tűzte. Megfordult a sarkán, de nem látta a kiskondást. Perdült-fordult, de akármit csinálhatott, csak nem látta. Akkor egyik rózsa lerepült a melléről galamb képében, a másik rózsa kiskondássá változott.

— Szívem szép szerelme, én a tiéd, te az enyém! — kiáltott a kiskondás.

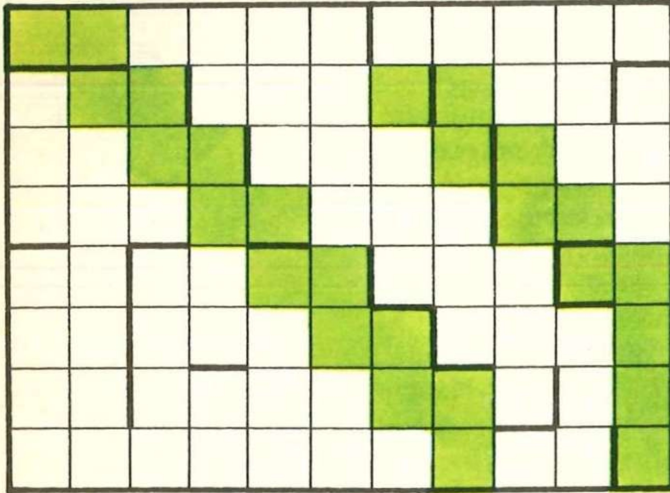
Megölelték, megcsókolták egymást, nagy lakodalmat csaptak, még máig is élnek, ha meg nem haltak.

Berze Nagy János gyűjtése nyomán

Kóka Rozália

SZEPTEMBERI FEJTÖRŐ

Keresztrejtvény

Keressétek meg a helyét az alább közölt megfejtéseknek, majd olvassátok össze a színes négyszögekbe került betűket. Az eredmény két szó a gyümölcsök téli tartósításáról. A keresztrejtvényből ezt a két szót küldjétek be.

10 betűs: egyesítsék
9 betűs: megcsalt
8 betűs: ravaszdi
7 betűs: üresség, elvárás, a padlás, ejtőzés
6 betűs: kulcsa, rektor, gyökér
5 betűs: kasza, örege, ölelt
4 betűs: ümög, akay, rázz, érés, öble, ural, évek, a sas, gyár, őröl, a sas
3 betűs: alt, tor, ely, zőm, árt, züm, zok, váj
2 betűs: ös, oé, bs, ás, pe, lé, fő

Egészítsd ki

a függőleges sorokba írt neveket a a kezdőbetűkkel, és ezeket olvasd össze.

S	Á	L	A	M	E	O	R	Á	S	Á	L
I	N	A	L	B	R	L	P	R	U	S	I
L	D	D	I	R	I	T	I	I	Z	Z	V
L	O	Á	K	U	K	Á	K	K	S	L	I
A	R	R	A	S	E	N	A	A	I	Ó	A

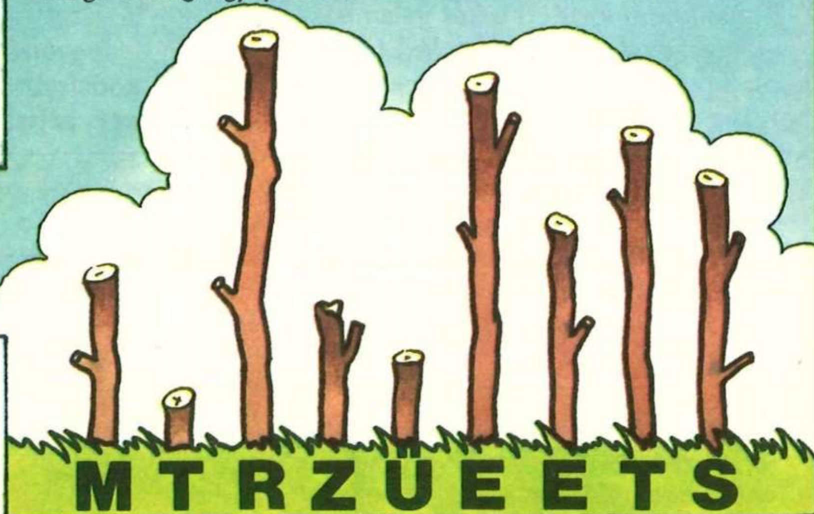
Képrejtvény

A fürkészekre jellemző tulajdonság

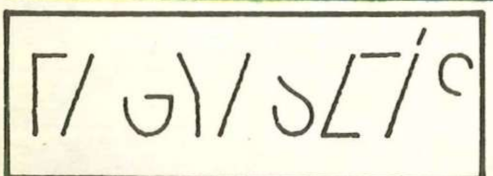
Fadarabok a tábortűzhöz

A fiúk fát gyűjtöttek a tábortűzhöz. Ki legyen ott közöttük, hogy az ágakat meg is gyújthassák?

Hiányos betűk

Az ételek tartósításának egyik módja

A rejtvények megfejtéseit szeptember 26-ig juttassátok el nyílt levelezőlapon szerkesztőségünkbe. Cím: 1502 Budapest, Postafiók 100.

Mire jó a lopótök?

A természet adta anyagokat nagyapáink idejében ötletesebben használták föl az emberek. Lopótökből tölcsért, dudát csináltak, a kabaktök kiszáradt héjából pedig vízhordó edényt és tálakat. Faluhelyen ma is sokfelé termesztik ezeket a növényeket, de városi piacokon is gyakran lehet látni.

Egyszerű „zünnyögőt" láthattok Tóbiás bal kezében (1.). Közepes nagyságú (40-50 cm-es) *lopótök* végeit vágjátok le éles késsel! A tök falát borító szivacsos anyagot kaparjátok ki! (Szárából vesszővel vagy kampósított dróttal.) A vékonyabb végéhez közel vágjatok két-három ujjnyi hosszú lyukat, melyet selyempapírral (S) vagy celofánnal lazán ragasszatok le! (Jól ragasztó pépet — kovászt — keverhetünk lisztből, kevés vízzel.) A tökre karcolt mintákat zsíros korommal vagy porfestékkel dörzsöljétek be! Hangosan dúdoljátok bele a dallamot. A bábok ábrázatát is (2) így „írjátok meg". Bajusznak, hajnak madzagot, fonalat kössetek rájuk! *Dísztökből* is csinálhattok szép bábokat, csörgőket. A keményre érett, zöld termés végét vágjátok le (a), majd kiskanállal kotorjátok ki, hogy csak a héja maradjon. Árnyékos helyen szárítsátok 2-3 napig, hogy színeit megőrizze. A leesett karikából — még száradás előtt — medált faraghattok (b). A csörgőhöz töltsetek a dísztökbe 10-20 szem lencsét, búzát vagy rizst, majd vízben puhított disznóhólyaggal vagy celofánnal ragasszátok le (c)! Tóbiás bokájára kötött egy csörgő-csokrot (3), csuklóján mákgubók zizegnek (4).

Dobot lopótökből is csinálhatunk, de még jobb hozzá a *kabaktök*. Megnedvesített celofánt feszítsetek rá; kovással ragasszátok le! Tartósabb lesz, ha hólyagot használtok: ezt vékony madzaggal feszítsétek a „kávára". (5)
Jó muzsikálást a bábtáncoltatáshoz!

Rumi László

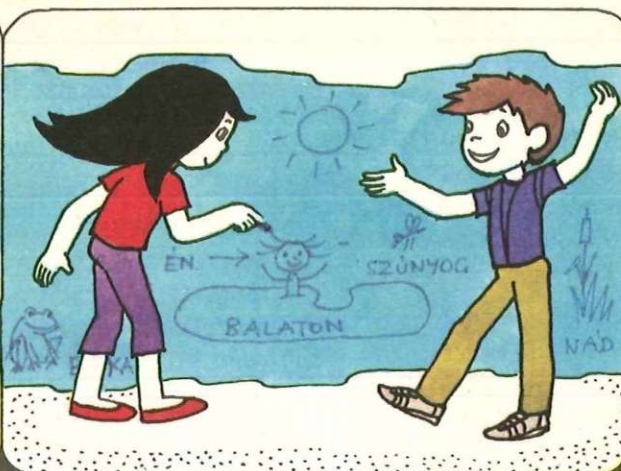

Ára: 6,— Ft

A KÉK KERÍTÉS

Van valahol egy kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá...

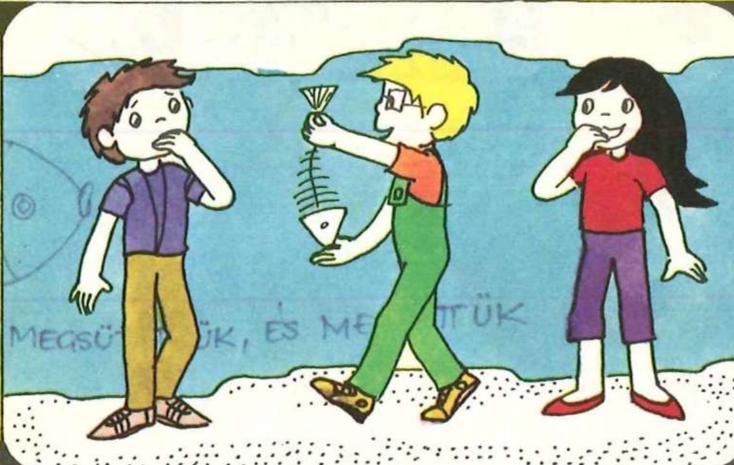
Körmi és Réka nyári élményeiket mesélték egymásnak. – Én is a Balatonnál voltam – lelkendezett Körmi –, méghozzá Bencével! És horgásztunk is! Bizony!

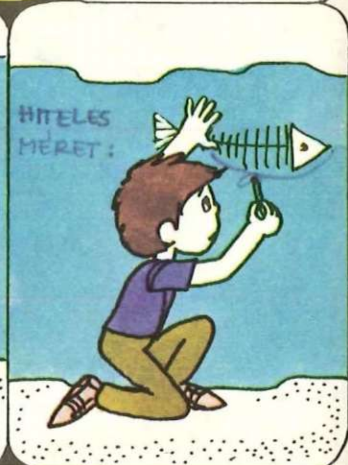

Megérkezett Bence. Csodálkozva nézte Körmi rajzát. – Lódít a gyerek. Szerencsére én eltettem a sült hal gerincét. Idehozom!

– Tessék, ekkora volt az a hal! – mutatta Bence, amikor visszaért. Körmi elpirult, Réka kuncogott. – Rajzold csak körül!

– Igen, ekkora volt a hal... De odarajzolom magunkat is a partra! – mondta Körmi. Réka csodálkozott, Bence mérgelődött. – Ez a Körmi már megint bálnát csinált a keszegünkből. Csak tudnám, hogyan!!

Marék Veronika